

Японські ландшафтні парки

A traditional Japanese garden scene. In the foreground, a stream flows over several large, moss-covered rocks. The garden is filled with meticulously manicured, rounded green bushes and vibrant pink flowers. In the background, a stone lantern stands near a wooden pavilion with a dark roof. The scene is framed by trees with green and reddish leaves.

Підготувала учениця
11ФМ класу
Пушкар Ірина

Японія - країна-загадка, країна сходу сонця, країна, що для багатьох європейців так і залишиться нерозгаданою таємницею, незрозумілою й не оціненою. І не дивно, адже крім кардинальної різниці менталітетів, протягом майже двох тисячоліть вона була ізольована від навколишнього світу й тільки в середині ХІХ в. відкрила свої двері.

Стиль саду, його вигляд не повинні дисонувати з архітектурним рішенням будинку й основних споруджень на ділянці. Без гармонії він не зможе викликати ніяких інших емоцій, крім незадоволеності й розчарування не тільки в хазяїв, але й у відвідувачів. Необхідність глибокого проникнення в духовну тридцятилітній японського мистецтва, можливо, змусять деяких власників замських будинків змінити свої наміри щодо пристрою на ділянці японського саду каменів. Щоб створити його й полюбити потрібно привести свій спосіб життя у відповідність із канонами японської філософії, забути про споживче відношення до життя в цілому й саду каменів зокрема. Тільки тоді подібне захоплення принесе позитивні плоди, дозволить знайти необхідну гармонію із самим собою й навколишньою природою.

Основною особливістю традиційного японського саду є різноманітне використання каменю, що утворює своєрідний «кістяк» саду. Для композицій виробляється підбір каменів по розмірі й формі, перевага віддається старому, обвітреному або обточеному водою екземплярам. Цінуються й замшлі камені. Для розміщення груп каменів вибираються добре видні з різних крапів саду ефектні місця. Стінки й огорожі, водоспади й містки також споруджуються з каменю. Кам'яною крихтою покриваються площадки, вона ж використовується для імітації води при її відсутності на ділянці. Стилзація, символіка — важливі аспекти тридцятилітньої, властиві традиційним композиціям, виконаним у японському стилі.

Японські острови багаті рослинністю. Однак у садах використовуються тільки особливо популярні чагарники, квіти й невисокі дерева з перевагою вічнозелених і хвойних рослин. Часто вони використовуються як живоплоти. Весняний сад пожвавлюють зливи, що стали культовими для Японії вишні й, восени в ньому палахкоче червоне листя кленів.

Звичайно композиція саду асиметрична і являє собою комбінацію окремих картин, розділених на три плани сприйняття — задній, середній і передній. Продумані пейзажі розвертаються перед піднесеним поглядом відвідувача цього наповненого життям і рухом саду з різних крапок у міру просування по доріжках. Тому сад нескінченно різноманітний при будь-якому висвітленні, у будь-який час року.

Японський сад будується за добре продуманою схемою. Усі його складові врівноважують один одного, створюючи цілісну композицію. Простота - основний принцип, немає нічого зайвого і, що цікаво, немає прагнення до європейської масштабності: сад може бути призначений тільки для милування, а не для прогулянок по ньому, у цьому випадку його розмір не більше декількох квадратних метрів. У японських садах основна увага приділяється деталям. От де результат визначається не за кількістю, а за якістю.

Copyright 1998 Frantisek Staud

Камінь і кілька гілок бамбука - це вже сад, у якому все на своєму місці. Будь-яка неувважність до розташування може порушити гармонію, а вибір рослин вплине на настрій.

Поруч з будинком у японців ростуть широколисті рослини. Навіщо? Щоб дощовим вечором, сидячи біля вогню, можна було слухати шум крапель. Варто сказати, що квіти японці не дуже-то полюють, віддаючи перевагу вічнозеленим рослинам. Основа краси не в буйстві яскравих фарб, а в заспокійливій грі півтонів, та й узимку такий сад не втратить своєї принаданості.

До того ж на відміну від європейських садів, що, по суті, навмисно декоративні, японські прагнуть бути як можна природнішими. Не даремно їх ще називають пейзажними.

Існує два традиційних види японських садів: цукіяма і каре сансуй. Перший стиль ще називають горбкуватими садами - у них прийнято відтворювати ландшафт будь-якої відомої місцевості, але в мініатюрному вигляді. Камені тут символізують гори, невеликі деревця - ліс, а ставок - океан. Через водойму перекидають містки у виді дуг, через заводи і струмки укладають дерев'яні або кам'яні настили, або просто великі і пласкі камені. Щоб збільшити тривалість прогулянки, стежини роблять звивистими. Водоспад - ще одна важлива деталь саду. Плескіт падаючої води гармонійно доповнює загальну картину.

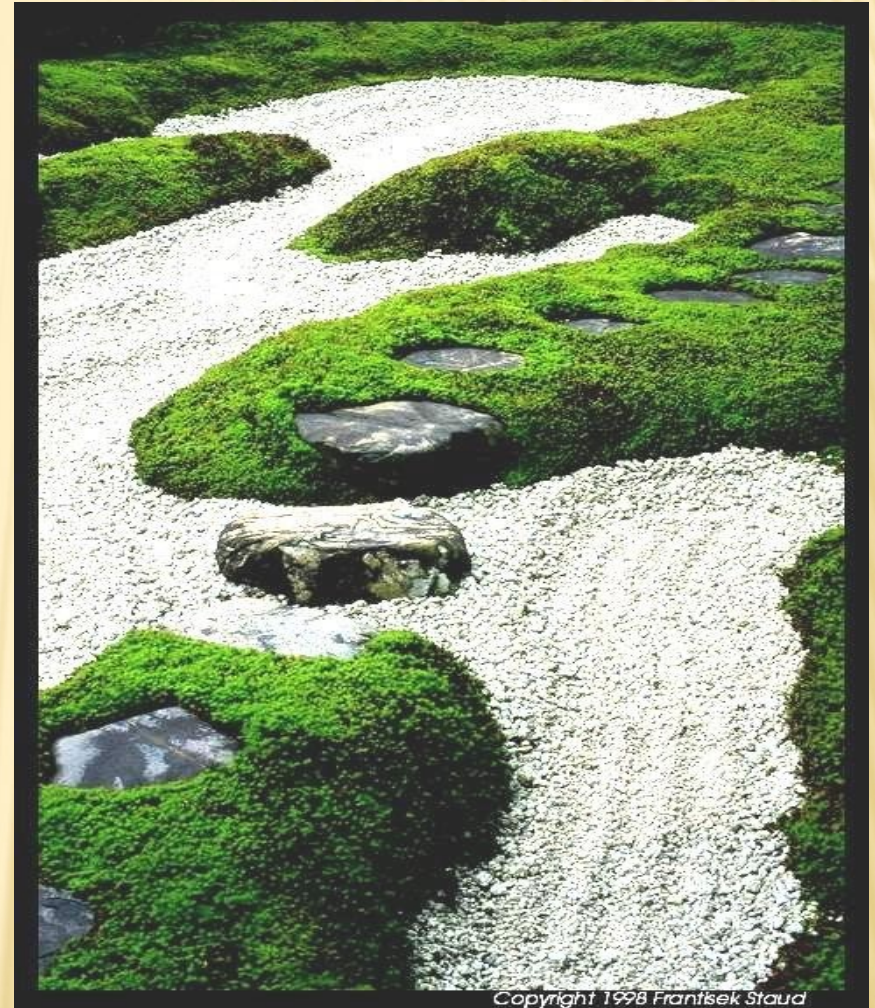
Стиль - «каре сансуй» («сухий пейзаж») тісно пов'язаний з приходом у Японію дзен-буддизму. Такий сад покликаний заспокоювати, розташовувати до споглядання, медитації. У ньому немає звичних дерев, квітів, озер і струмків. Лише камені, гравій і пісок. Відповідно до символіки такого саду, (його називають ще плаский або кам'янистий) ґрунт, вкритий дрібним білим гравієм, представляється водною поверхнею. За допомогою бамбукових гребель на гравії відтворюється унікальний малюнок. Саме до цього стилю належить знаменитий сад п'ятнадцяти каменів при монастирі Реандзі в Кіото. Поряд з піщаним існує ще як особливий вид садів мохів, де різноманітність і гармонія досягається за рахунок фактури поверхні і різних відтінків зелені.

До однієї з цікавих особливостей цієї країни, що тепер є візитною карткою японської культури й належить унікальний утвір рук людських - Сад каміння.

Японський сад каміння - унікальний витвір. Основна площа його засипана піском або дрібною галькою, а на ній ніби безладно розкидані групи необтесаних каменів. Однак їхня безладність несправжня. Розміщення каміння на площадці - вид мистецтва, одне з головних умінь садівника. Суть цього мистецтва в тім, щоб зуміти в кожному камені побачити своє "обличчя" і свою "позу", і наділити певною роллю в композиції: він буде лежати, притулятися, бігти. За ступінню декоративного й значеннєвого навантаження групи каменів розставляють зліва на право, так звичайно рухається погляд по картині, так само організований рух по саду. Каміні й валуни означають силу й стійкість. Будучи нерухомими, вони випромінюють спокій, а розташовані асиметрично, вони найбільш співзвучні із природою. Згодом вони покриваються павутиною, обростають мохами й лишайником, що робить їх ще більш органічними.

Copyright 1998 Frantisek Staud

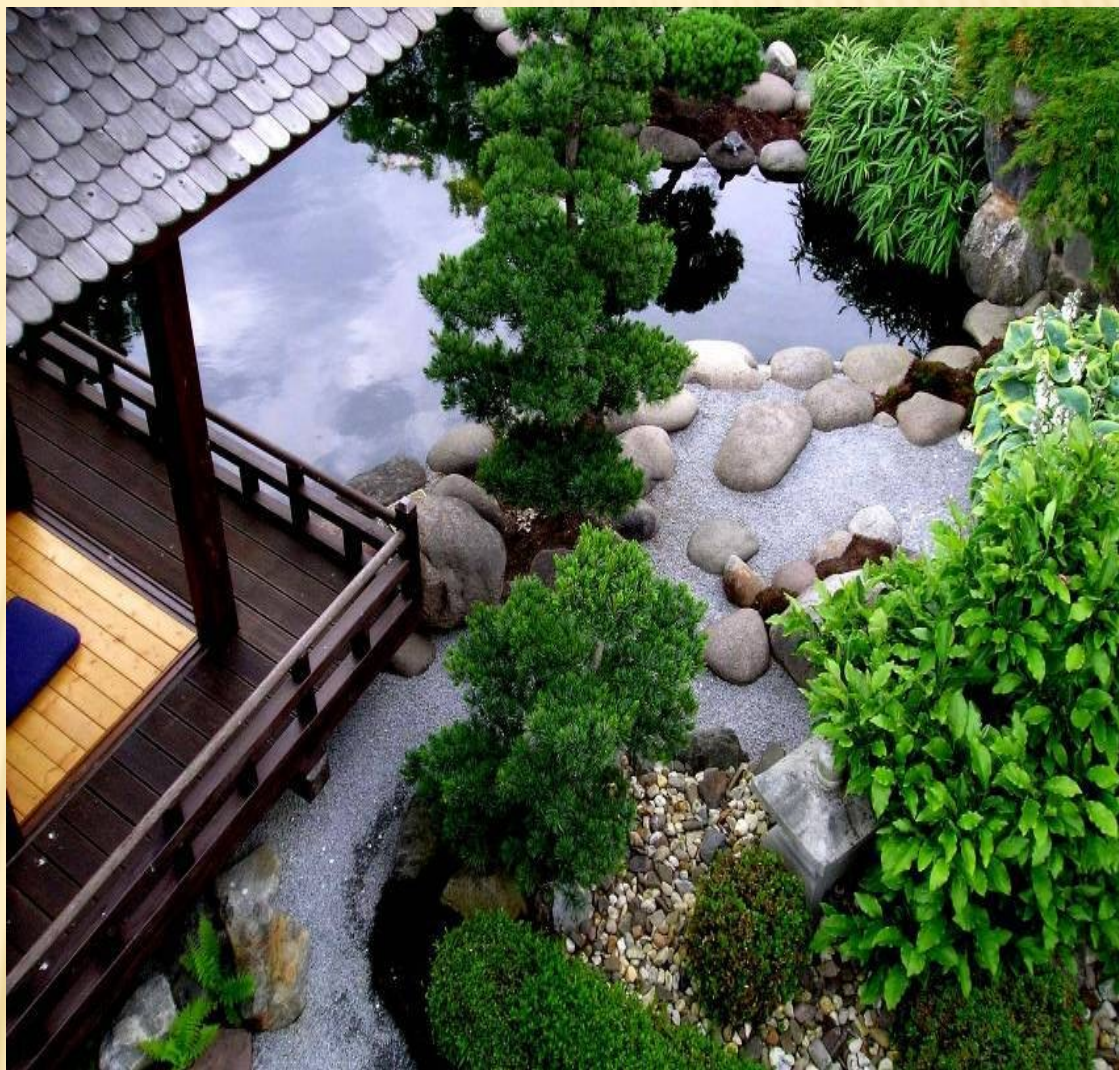
Сади каменів функціонально призначені для медитацій, відсторонення від мирської суєти й повсякденних проблем. Конструкція подібних споруджень, підкоряючись нормам дзен-будизму, підсилює тягу японців до милування природою, міркуванню, самоті. Використовуючи камені, можна створити гірський пейзаж з водоспадом, струмком, або навіть ціле озеро з островами. При цьому великий камінь зображує гору, вертикально поставлений - круту гору, маленькі камінчики - водоспад або стежки, гравій - море й озеро, а річкова галька - річку. Композиція складається частіше з непарного числа каменів.

Розміщують їх поодинокі або по 3-5, щоб створити картину гори, що обрушилася. Вода в японських садах означає життя й очищення, а її дзюркіт нагадує про швидкоплинність часу. Перекинений через ставок або струмочок горбатий місток, як і стежка, - це подорож по життю, перехід від одного миру до іншого.

Сади чайних будиночків з'явилися в Японії трохи пізніше і поєднують у собі елементи двох попередніх стилів. Вони є атрибутом чайної церемонії і складаються з двох частин. Перша випереджає вхід у чайний будиночок і повинна набудувати на чайну церемонію: свіжа зелень дерев відволікає відвідувача від повсякденних турбот, а мистецьки укладена доріжка задає плавний ритм руху. З будиночка відкривається вид на внутрішній сад, що поєднає деталі горбкуватого і кам'янистого садів.

Особлива увага приділяється оформленню берегів водойми. Рівень води в ставку повинен бути високим, щоб рослини і камені відбивались в дзеркальній поверхні води.

У садах стилю каре сансуй воду заміняє пісок і дрібний гравій (до 2 мм) різноманітних квітів і відтінків, а її плин імітується маленькими камінцями. Плавне воно або стрімке визначає їхнє розташування і розмір. Найчастіше такі «сухі» водойми або струмки розміщують на невеликих захищених від вітру ділянках саду й обгороджують бордюром з каменю. Влаштовують їх, насипаючи на утрамбовану землю шар піску товщиною 5-6 см, а потім наносять граблями малюнок у вигляді хвилястих ліній. У гарну безвітряну погоду він зберігається протягом двох тижнів. Час від часу, якщо необхідно, пісок варто підсипати.

Камені і вода, символізують на Сході два початки, чоловіче і жіноче, інь і ян, тому присутність цих двох складових є основою гармонії саду, навіть якщо вода представлена символічно.

Серед використовуваних рослин порівняно мало квітів (хіба що іриси або півонії), а іноді їх і зовсім немає. Кращі вічнозелені хвойні, зокрема сосна, символ довголіття, кипарис, кедр, яловець, і деякі листяні дерева або чагарники.

При посадці листяних дерев варто врахувати сезонні зміни фарбування листя, форму голих галузей узимку, коли листя впаде. Кроні варто додавати кулясту, ярусно-горизонтальну або плакучу форми. У темних і сирих куточках, де рослини можуть почувати себе незатишно, висаджують мох.

З декоративних елементів японського саду можна виділити кам'яні ліхтарики. Вони можуть бути великими до 1,5 метрів (п'єдестальні), або зовсім маленькими, із приглушеним світлом. Їх звичайно розташовують на повороті стежини, поруч з деревом або композицією з групи каменів.

Найулюбленіша рослина -
сосна, що символізує
довголіття. Із квітучих дерев
перевага надається сливі, а
із чагарників - камелії, азалії
й хагі.

Дерево гарної форми може стати основою всієї композиції саду. При висаджуванні рослин ретельно розраховується їхнє співвідношення з каменями, з водоймою. У самого будинку іноді висаджують рослини із широкими листами, наприклад банан, щоб «слухати музику крапель» під час дощу.

Японські садівники досягли незвичайної майстерності в мистецтві пересадження рослин, вирощування дерев з потрібною величиною й формою крони. У композиції рослин ураховують відтінки зелені - більше темну поміщають на задньому плані, а світлу - на передньому, тому що це створює відчуття глибини простору саду.

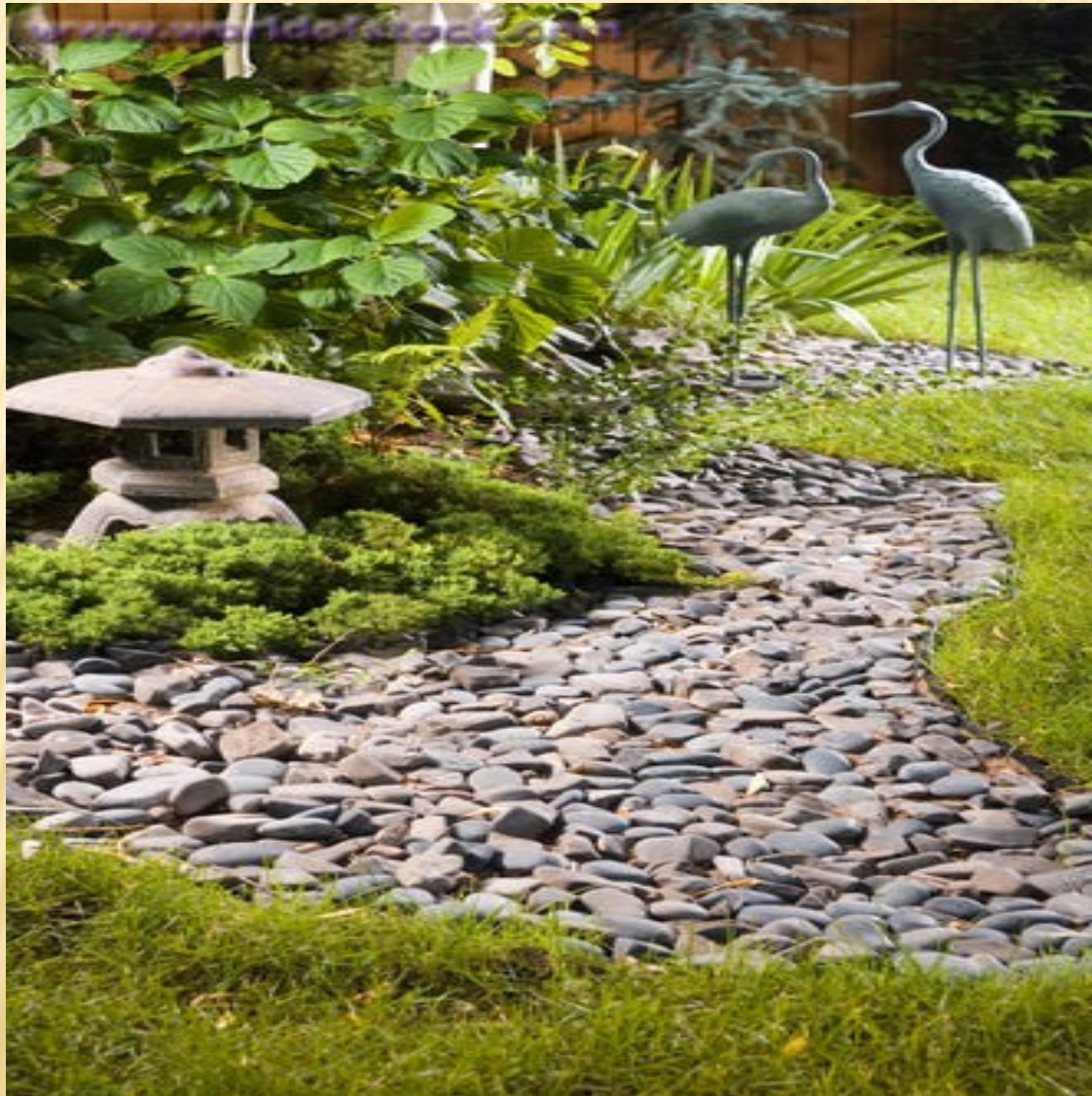

Майстер саду розташовує дерев так, щоб вони утворили групу й у той же час кожне розглядалося б з різних сторін самостійно. Ритмічне чергування маси листя й вільного простору, плавної лінії водойми й гострих скель повинне створювати в глядача враження картини природи в гармонії, єдності й протиборстві її сил.

Всі численні правила й розроблені класифікації компонентів традиційного японського саду з'явилися як результат і узагальнення тривалого досвіду спостереження природи, спроби філософського й естетического осмислення її закономірностей.

Copyright 1998 Frantisek Staud

Дякую за увагу